

Poštovanje i samopoštovanje

|| N. Raos*

Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada
Ksaverska cesta 2, p.p. 291
10 001 Zagreb

U neko čudno doba dana (ili noći) javi mi se znanac, natkonobar u nekom boljem zagrebačkom restoranu. Pita me kako se engleski kaže jegulja. Nakon što sam mu spremno odgovorio na pitanje, zapitam i ja njega zašto mu to treba. Veli da je došao gost, stranac, pa pita podređenog mu konobara kako se zove riba koju jede. Ovaj ne zna, pa pita njega, šefa. Ni šef ne zna, ali neće priznati da ne zna, pa potajno pita mene. Jer kako bi moglo biti da on ne zna kako se engleski kaže jegulja, iako ne zna ni riječi engleskoga jezika!

Komično, smiješno, čak i pomalo glupo. Pa ipak, ne smijem mu se, a još mu se manje rugam. Čovjek drži do svoje profesije, do svog položaja i poslovnog ugleda – iako je završio tek tri godine srednje ugotiteljske škole.

Ta mi je davna zgoda došla na pamet nakon što sam primio elektroničkom poštom pismo jedne naše čitateljice. Evo što piše:

U skoro svakom Vašem tekstu pronalazim paralelu u svojoj okolini. Više puta ste pisali o kemičarima bez nekih osnovnih znanja... Silom prilika poznajem osobu koja je završila fakultet kemije pa čak i doktorirala kemiju i vrlo čudnim putovima stekla trajnu poziciju u znanstvenom sustavu (s koje je ni neznanje, ni nesposobnost, ni nerad ne mogu maknuti), a ne zna riješiti ni malo složeniji stehiometrijski račun ili npr. ne zna što je temperatura apsolutne nule i drugo... Moram priznati da me činjenica da osoba koja je završila kemiju na PMF-u, a ne zna što je temperatura apsolutne nule duboko potresla. Ta osoba je izjavila da: "Najniža temperatura samo zato još nije izmjerena jer nemamo instrumente za to." To me šokiralo, jer i ja sam završila kemiju na PMF-u i činjenica da netko tko je završio isti taj studij ima tako malo znanja nekako obezvređuje tu instituciju i titulu inženjera kemije, a mislim da to ne bi tako trebalo biti jer iako PMF nije savršen, tamo su radili i rade neki vrhunski ljudi. Još je nevjerojatnija činjenica vezana uz to da je ta osoba starija od mene i ako ukažem na njeno neznanje onda se na mene vrši napad jer ja nemam poštovanja.

Mislim da ovom komentaru ne treba, jer sve je u posljednjoj dijelu zadnje rečenice: "...ako ukažem na njeno neznanje onda se na mene vrši napad jer ja nemam poštovanja." Doista, kako ćeš poštovati doktora prirodnih znanosti koji ne zna što je apsolutna temperatura i apsolutna nula? Kako ćeš poštovati onoga tko ne poštuje ni svoj studij, ni svoj fakultet, ni svoju akademsku titulu, ni svoje zanimanje, osobu koja – kratko rečeno – ne poštuje ni samu sebe?

Sada bismo za ovakvo stanje stvari mogli, po običaju, kriviti školski sustav: nastavni su programi preopterećeni, inzistira se na pamćenju, a ne na razumijevanju i primjeni znanja, profesori su slabo plaćeni, ocjene su postale novac bez pokrića... Ni profesori više ne zaslužuju poštovanje učenika i studenata kao nekoć, i njihovo je samopoštovanje ugroženo. A kad profesor ne poštuje svoje zvanje i svoje znanje, ne možemo očekivati da će ga poštovati njegovi studenti. Ako pak studentima nije važno s kakvim će znanjem napustiti fakultet, ne mogu očekivati da će do toga biti stalo njihovim profesorima. I tako se vrtimo u krug, po onoj staroj đačkoj: "Đaci đavoli, profesori još gori..."

I što na kraju da o svemu tome kažem? Zato što od nekoga nemaš što naučiti, ne znači da ne trebaš učiti. Ako profesor ne valja, uči iz knjiga, ako studij ne valja, idi drugdje studirati. Sve se može naučiti, ako se hoće. Biti nezalica na poslu najgore je, jer – kako vidimo iz navedenog primjera – onaj tko ne zna raditi lako navuče na sebe prezir i srdžbu svojih kolega. A o društvenoj šteti neću ni govoriti. Nema goreg nego kad se nezalica uspne visoko – o čemu naša čitateljica kaže: "Nesposobni se agresivno nameću raznoraznim spletkarenjima, a oni vrijedni i sposobni nemaju vremena za politikantstvo, a i da bi sačuvali svoj nekakav mir povlače se i tako sve dok ne prevagnu agresivne nezalice. Tim agresivnim nezalicama uglavnom smetaju sposobni pa traže način da umanje njihovo djelovanje."

* Dr. sc. Nenad Raos
e-pošta: raos@imi.hr